

Discussie 3

J. PAVIOT geeft vooreerst een aanvulling op de lezing van P. Dias, nl. dat de eerste vermelding van een Vlaams schilderij in Portugal een portret betreft van Jan zonder Vrees, geschilderd door Jan Maelwel (Jean Malouel), in 1412-1415 gezonden aan koning Jan I. Vervolgens vraagt Paviot aan P. Dias of hij een idee heeft waar Damião de Góis het geld haalde voor zijn reizen in Europa en voor de aankoop van zoveel kunstwerken. P. Dias vindt dit moeilijk te verklaren. Hij begrijpt wel hoe Rui Fernandes de Almada erg dure schilderijen van Metsijs en Dürer kon kopen. Wat de Góis betreft vindt hij het een mysterie hoe een intellectueel als hij aan zoveel geld kwam om zo'n belangrijke kunstwerken te kopen. Hij heeft geen kennis van de economische activiteiten noch van een persoonlijk fortuin van de Góis. Een schilderij zoals dat van Bosch had hij in elk geval niet gekregen, want de schilder was toen reeds overleden.

J. EVERAERT meent een gedeeltelijk antwoord te kunnen geven op de gestelde vraag vanuit de familierelaties van Damião de Góis. Diens moeder was Isabel Gomes de Limi, dochter van Fernão Gomes da Mina, en Catharina, dochter van Maarten I Lem. Deze Gomes bezat gedurende tien jaar het monopolie van de handel op Guinea en was bijzonder gefortuneerd. Dus ligt het voor de hand dat het familiefortuin bij de Góis een grote rol speelde. Hij had waarschijnlijk zelfs via deze weg een voet in de haute finance van Lissabon.

J. VERISSIMO SERRÃO vindt de verklaring van Everaert heel plausibel maar stelt vragen bij de identificatie van "Lem" met "Lami" of "Limi" of "Lamina". Wat betreft de artistieke verhoudingen tussen Vlaanderen en Portugal, geschetst door professor Dias, wijst hij op de massale aankoop van Vlaamse kunstwerken voor Portugese kerken en burgershuizen gedurende de periode 1495-1520.

P. DIAS vindt de tussenkomst van Everaert bijzonder interessant. Het fortuin van de families was belangrijk bij de aankoop van kunstwerken. Bijvoorbeeld heeft de infant Ferdinand heel wat Vlaamse kunst besteld met de geldmiddelen van zijn echtgenote. Via de Góis plaatste hij bij Simon Bening in Brugge bestellingen en dwong er zelfs een exclusiviteitscontract af. Rui Fernandes de Almada en Damião de Góis waren echte verzamelaars, die kunstwerken kochten niet alleen uit vroomheid maar werkelijk om te collectionneren. Ze schaften vooral tapijten en miniaturen aan, minder schilderijen en beeldhouwwerken. De koninklijke verzameling ten tijde van Manuel was niet georganiseerd, wel ten tijde van Catharina d'Aoste. Er

kwam toen duidelijk een verandering van smaak: van Vlaamse kunst naar rariteitenkabinet met voornamelijk exotische voorwerpen uit Afrika en Azië.

J. VERISSIMO SERRÃO dankt professor I. Bossuyt voor het kenbaar maken van de hoog kwalitatieve Portugese muziek in het buitenland.